

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-477774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m0722477774@gmail.com

התקציר

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
13

כסליו תשע"ו
נושא החודש:
הודאה

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

ימי הודאה

להכיר בעובדה שהשי"ת נמצא כאן, ולהכיר בכך שהוא המשפיע את כל השפע, ונותן את כל החסדים.
ניתן לומר שזה משתלשל מחוסר 'רצון'. הכרה כזו משעבדת את האדם, ומטילה עליו עול, והוא מעדיף לכפור בזה וממילא להיות 'משוחרר'. וזה נכון, אבל לא לגמרי. הסיבה האמתית לזה היא חוסר 'כולת' להכיר בכך. ה'עולם' הוא 'העלמה'. עצם מציאותו מכסה ומסתיר את האמת, וההימצאות בעולם לא מאפשרת כמעט להכיר את האמת.
והרבה דרגות יש בדבר. יש הכופרים לגמרי במציאות ה', רח"ל; יש המכירים בעצם מציאותו, אך כופרים בהנהגתו (וזה המציאות ה'נורמלית' של גוי); ויש שכבר מכירים אף בהנהגתו, אבל לא מאמינים באהבת השי"ת אלינו, וברצונו החזק להיטיב לנו בכל טוב שבעולם. וכאן עומדים בדרך כלל; אנו מאמינים במציאות ה', אבל קשה לנו מאד להכיר בכך שהוא קרוב אלינו ואוהב אותנו.

התכלית של התורה והמצוות, הם 'לברר' את ההסתרה, ולגלות את מציאות ה'; לא רק את מציאותו, אלא גם ובעיקר את אהבתו וחיבורו אלינו. התורה היא 'נשיקות פיהו' והמצוות הם 'צוותא' עמו יתברך. וזאת היא עבודתו עד שמישיח יבא. ועי"ז יש לנו כח לאט לאט להתקרב אליו יתברך. כשמישיח יבא, תוסר ההסתרה לגמרי, ותתגלה מציאות ה' וקרבתו אלינו. או אז "כל הקרבנות בטלים" - אין צורך יותר בשום עבודה וביחוד "חוקי מקרבן תודה", כי כל העולם יהיה מלא ב'הודאה על האמת', וממילא ב'תודה הודאה'. אז נרגיש בבירור כיצד אנו סמוכים וקרובים אליו יתברך, וזה יהיה השעשוע הגדול.

חושך - זהו יין

וכאן אנו באים לסוד הגדול והנפלא של חנוכה. המלחמה של היוונים הייתה בעיקר על ההכרה הזו. הם לא נלחמו על פרט או שניים ביהדות. אלא על המחשבה וההרגשה שאנו קרובים וסמוכים אליו יתברך. הם נלחמו על ה'הודאה באמת', וממילא על ההלל והודאה.
למעשה, הם כמעט לא היו צריכים 'להילחם'. 'חושך זה יין', אומרים חז"ל - "שהחשיכו עיניהם של ישראל". כל עבודתם הייתה פשוט 'לעשות חושך', הא ותו לא. מה קורה כשיש חושך? לא רואים את האמת, לא רואים את הטוב. העולם מלא בכל כך הרבה טוב. אין אדם בעולם שאינו מוקף בחסדים מוכף רגל ועד ראש, ואין יהודי בעולם שאינו מלא וגדוש במעשים טובים ובמצוות ובנקודות טובות. אבל החושך מכסה על הכל, ולא נותן להכיר בכך, ובוודאי שלא לשמוח בכך. הוא לא נותן 'להודות באמת' שיש לנו טוב, וממילא לא שייך 'להודות ולהלל' על זה.
החושך עושה לנו קר בלב. ולכן, ההרגשה הפשוטה שלנו הוא 'בשנאת ה' אותנו'. אנו חיים בתחושה תמידית של ריחוק וניכור. וגם אם מקיימים לומדים תורה ומקיימים מצוות, אין זאת אלא כשור לעול וכחומר למשא, בודאי לא מתוך הרגשה של "סמוך וקרוב אליו יתברך" (ליקו"ם שם).
וזה היא פעולה ישירה של היוונים. הם דאגו להחזיר עמוק בלב ש"אין לכם חלק

"מי חנוכה הם ימי הודאה" (ליקו"ם מהר"ן ח"ב סי' ב). כלומר, ימי החנוכה אינם רק ימים שבהם מודים, אלא הם ימים של הודאה. זו מהותו של החג. והענין פלא, וכי רק בחג זה אומרים 'הלל' והלא בכל החגים כולם ללא יוצא מן הכלל - פסח, שבועות וסוכות - אומרים הלל, [ואפילו בפורים שלא אומרים 'הלל', אמרו חז"ל 'קריאתה זו הללא' - קריאת המגילה נחשבת כאמירת ההלל]. ולמרות זאת, לא מצאנו שהם נקראים "ימי הודאה".
זאת ועוד, וכי אמירת ההלל היא המצוה היחידה של חנוכה, הלא ישנה גם מצות הדלקת הנרות - שבפשוט היא יותר עיקרית ומודגשת מאשר אמירת ההלל, ועל כל פנים לא פחות חשובה. ומדוע לא יקרא החג על שם מצוה זו.
ולאחר כל זה, לו לפחות היו מספרים על חג שזיהו ואז מודים על כך, ניהא. אך דווקא בחנוכה - בשונה מכל החגים - אין מצוה ואפילו לא מנהג לספר סיפורו של נס, אלא רק מצוות מעשיות לפרסומי ניסא, וכי איזו הודאה יש בזה, ועל מה?!

וההרגשה של הכרת הטוב, היא תכונה אנושית. כל אחד שעושה טובה לחברו - וחברו יודע מכך - מטבע הדברים יהיה לו רגש של הכרת הטוב, ולכל הפחות 'יאמר תודה'.
מדוע אם כן, כל כך קשה לנו לומר תודה להשי"ת? הלא הוא עושה לנו באמת כל כך הרבה טובות - הוא נותן לנו אויר לנשימה, לחם לאכול, מים לשתות, מיטה לישון, בית לדור בו. וגם אף ופה ורומ"ח איברים ו"ס"ה גידים שיהיה עם מה לנשום ועם מה לאכול לשתות ולישון... וזו רק ההתחלה. לחיך נעלם אי"כ הרגש הבסיסי של הכרת הטוב?!

ואננם, אי אפשר להודות על הכל. וכמו שאומרים ב'נשמת': 'איילו פינו מלא שירה... אין אנהו מספיקים להודות...', אבל משום-מה, עצם הרגש והצורך להודות - גם הוא איננו, ונא לא נבחישי זאת. והשאלה היא - מדוע?
התשובה מרומזת בתוך הדברים. אמרנו "כל אחד שעושה טובה לחברו וחברו יודע מכך - יש לו רגש הכרת הטוב". ובכן, כאן הבעיה: איננו יודעים מכך...!

הודאה - תרתי משמע

ביאור הענין: המילה 'הודאה' כוללת שני משמעויות - האחת מלשון 'תודה', והשניה מלשון 'מודה על האמת', ובקצרה: 'הכרה', והאחרת תלוי בחברו; כי כאשר ישנה 'הכרה' (מלשון 'מודה על האמת') בדבר טוב שקבלנו - ישנה ממילא 'הערכה' (מלשון 'תודה'). אך אין 'הכרה' - מדיהין תבא ההערכה'.
זו היא הסיבה שאננו מרגישים רגש של 'תודה' כלפי השי"ת, לא כי חסר 'הערכה', אלא כי חסרה 'הכרה'. הבעיה היא לא ב'תודה', אלא ב'הודאה בעל דין'; אם נרצה לומר לו תודה, נצטרך בתוכה 'להודות על האמת' ולהכיר בכך שהוא נמצא כאן, וקרוב, ולא רק - אלא אכפת לו ממני, והוא אוהב אותי ודואג לי. וההכרה הזו קשה עליו.
נמצא שהבעיה היא שורשית, ומתחילה הרבה יותר מוקדם. הנושא הוא: האם אני מכיר במציאות ה' המלמלת את כל המציאות, ויותר מכך - האם אני מרגיש סמוך וקרוב אליו; קרוב לא רק טכנית אלא גם ובעיקר 'נפשית' - קרבה של ידידות ואהבה. וכאן טמון הסוד של חנוכה.

שעשועי עולם הבא

אם הגענו לכאן - נמשך ונשאל: כמה נובעת מציאות זו ונפא? מה גורם את הקושי

דבר המערכת

נר קטן

חנוכה הוא חג של 'אור'. לא מדובר במערכת תאורה, לא פנסים, ולא פרוז'קטורים, ואפילו לא נורת 'לד'. סה"כ נר, או כמה נרות - קטנטנים, זעירים, בקושי נראים. ובכל זאת - 'אור'. אור שמאיר בתוך החושך, ומנצח אותו. מטע מן האור דוחה הרבה מן החושך.

וזה בדיקו מה שאנחנו צריכים. דור חשוך. אין מילה אחרת. עוד לא היה דור בו החיצוניות כל כך רועשת וצבעונית, והיהדות כל כך שחורה וחשוכה. אין מי שלא מנסה להסביר לנו - ובכל דרכי ההסברה - מדוע אנחנו והתורה, אנחנו והיהדות - הם שני דברים שבכלל לא מסתדרים.

זה יכול להיות ע"י מכשירים שונים. זה יכול להיות ע"י פיתויים כספיים, אבל לא צריך ללכת רחוק. האווירה. התחושה. החושך שבלב. היבשות והקיריות, הריקנות. אה, זה המילה - הריקנות. הם אלו שנותנים לנו את ההרגשה שאנו חיים בחושך.

וכל מה שחסר לנו הוא מעט אור. נר קטן, קטנטני, אפילו, שגילה לנו משהו אחר. שיבשר לנו שמאחורי ערימות החושך - יש גם אור. שהתורה היא מתוקה, והמצוות הם נעימות, וקרבת ה' היא הדבר הכי מאיר שיש בעולם. וזה העלון 'הקבצו'. פשוט 'נר חנוכה'. נר קטן, עלה קטנטן - שמאיר! מעט אור שדוחה הרבה הרבה מן החושך. אם נזכה שהאור הזה יאיר בנו, אפילו מעט, או אז שום דבר כבר לא יזיז אותנו. נוכל לעמוד מול החושך בפנים מחייכות, ולומר: "אתה לא מנעינין אותי, יש לי משהו יותר טוב!"

***

ומכאן, קריאה והזמנה: כפי ששמתם לב, מן הסתם, הגליון מכיל שלל מדורים שונים ומגוונים. ישנם טורים קבועים, אבל ישנם מדורים רבים שנכתבים על ידי הקוראים. כלומר, על דכם. 'סיפורי ההתקרבות' (בשני העלונים), 'המכתבים', 'המאמרים' (במדור 'במה ציבורית') - אינם המצאה כמובן, אלא חומר אותנטי שנשלחו ע"י אברכים יקרים וי"ב. ובקיצור, אם לא תשלחו - אז אין. והרי יש, יש הרבה. אם ישנם ב"ה קרוב לעשרת אלפים קוראים קבועים - בוודאי ישנם לפחות עשרות סיפורים, מאות שאלות, ואלפי מכתבים ומאמרים. אז מה הבעיה לשלוח...?
הכתובת למשלוח חומר (סיפורים, מכתבים, מאמרים, ושאלות, וכל סוג שהוא): פקס: 077-3180959 (לצ"ן 'עבור הקבצו'), או בדוא"ל: ale148148@gmail.com [החומר עובר עריכה ועיבוד לפי הצורך, אא"כ יציין בפירוט אחרת].

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

הנושאים הבאים:

- טבת - שובב"ם
- שבט - התקשרות לצדיק
- אדר א - שמחה
- אדר ב - התחדשות
- ניסן - חמץ ומצה
- אייר - ספירת העומר

המשך בעמ' ד <<<

משה: מה נשמע ידידי?

יעקב: טוב לראות אותך. אני זוכר שלפני כשנה, קודם חנוכה - התחלנו לשוחח בעבודת ה', והתחלתי לספר לי מעט מתורת ברסלב, ומאז השיחות שלנו הפכו להיות מאד מעניינות ומלאות תוכן. אני מאוד נהנה מזה.

משה: נו, אולי באמת תזכיר לי מה שדברנו על חנוכה?

יעקב: הנקודה היתה על עניין ההודאה להשי"ת. אמרת שההודאה מביאה לקרבת ד' עצומה, והסברת שיש בחינת 'שבת' שהוא יום של שמחה ושירה והודאה, מעין עולם הבא שאז יהיה כולו תודה והודאה, אבל יש זמן שלגלות שהוא זמן שיש צרות, וגם שם צריך לראות את כל ההרחבות והנסים והישועות שהשי"ת עושה אתנו בתוך המצב הזה של גלות, ואת זה אנחנו מקבלים מחנוכה, שאז מדליקים נרות דווקא בלילה, בצד שמאל, למטה מעשרה טפחים, שכל זה מסמל בחינות של חושך וצרות, ושם אנחנו מדליקים את הנר הקטן, לגלות את האור שיש גם בתוך החושך, שהרי באמת השי"ת עושה אתנו אין סוף של נסים וחסדים, וזה מלמד אותנו החנוכה, להתחנך בעבודת ההודאה, לראות את האור בכל מצב ולהודות ע"ז להשי"ת כל הזמן.

משה: יפה מאד, כל הכבוד, אני רואה שאתה זוכר יותר טוב ממני, ונראה לי שאתה אפילו אומר את זה יותר טוב ממני.

יעקב: אכן, השיחות שלנו חדרו עמוק ללבי. הם מלווים אותי כל הזמן, ואני לא שוכח אותם. וזו ההודמנות 'להודות' לך עליהם.

אבל אם כבר אנו מדברים על הנושא. ישנה שאלה שהציקה לי כמה פעמים במשך השנה, שאלה שאני מובין שהיא לא באמת שאלה, אבל בכל זאת התשובה עליה לא מספיק ברורה. אולי יהיה לך מה לומר לי על זה.

משה: בא ננסה ביחד, מה השאלה?

יעקב: אם 'הודאה' זה דבר כל כך גדול, וכל כך חשוב, א"כ לכאורה מהו המקום ל'תפילה' הרי צריך רק להודות ולהודות על מה שיש? מה המקום בכלל לעשות עסק מה'חסרונות' בדרך של תפילה?

משה: זו לא שאלה פשוטה, והתשובה עליה עמוקה קצת, ולכן זה באמת מבלבל. אבל ננסה קצת ללבן את העניין יחד, על פי המבואר בדברי ר' נתן.

תחילה נראה איך הדבר מופיע במקור. במסכת ברכות (דף נד ע"א) יש משנה "נותן הודאה על שעבר וצוּעַק על העתיד". וזה מופיע למעשה ברמב"ם (הלכות ברכות סוף פרק י') "כללו של דבר: לעולם יצעק אדם על העתיד לבה ויבקש רחמים, ויתן הודיה על מה שעבר ויודה וישבח כפי כחו". ומבואר מזה, שעבודת האדם כלולה משיניהם יחד - מצד אחד להודות על העבר ומצד שני לבקש על העתיד. אמנם סיום דברי הרמב"ם הוא "וכל המרבה להודות את ד' ולשבות תמיד הרי זה משובח", זאת אומרת, שמתוך שני החלקים, העיקר הוא החלק של ההודאה.

יעקב: אז מה באמת העניין של תפילה? אם העיקר הוא הודאה, למה בכלל צריך להתפלל, ומדוע הרמב"ם מוקדים את חלק הבקשה, שתמיד יצעק ויבקש רחמים על להבא וגם יודה על העבר?

משה: כאן אנו באים לעניין. הנושא הוא עמוק, ושייך לסתרי תורה. אבל מה ששייך לנו להבין בזה בשפה פשוטה הוא כך:

אמנם העיקר הוא הודאה, אבל אם השי"ת היה רוצה מאיתנו רק הודאה, הוא היה עושה לנו רק חסדים, ואם בכל זאת יש לנו דבר שמוגדר כצרה, הרי המטרה של הצרה היא "אך ורק" כדי שנתפלל, כי הקב"ה לא רוצה ח"ו שיהיה לנו רע, אלא שהשי"ת רוצה מאיתנו תפילה, ולכן על כל חסרון חייבים להתפלל.

ובלאו הכי, הרי האדם לא יכול להתעלם מהצרכים שהוא רוצה בגשמיות וברוחניות, ואם הוא לא יתפלל פירושו שאינו מאמין שהתפילה יכולה לפעול, כי אם הוא מאמין שהתפילה מומשיכה באמת שפע לעולם, בוודאי הוא ירבה בתפילה מאוד, כי כל השפע יורד דווקא ע"י התפילה.

ולכן למעשה, אם אדם יש לו איזה חסרון או צרה בגשמיות או ברוחניות, הוא חייב להתפלל ע"ז, ואדברא תפלה בעת צרה חיוב יותר מסתם תפילה, כי זה בעיקר מה שגורם מהאדם בעת צרה,

אבל אעפ"כ העיקר הוא הודאה.

יעקב: עדיין לא הבנתי איך זה מסתדר יחד.

משה: אבאר יותר. באמת עצם המציאות של "חסרון" הוא "גלות", כי זהו מהות המציאות של גלות: שהוא "חסרון", והוא דורש "תפילה" שהיא תביא "גאולה". וכך היה בכל הגלויות, כגון גלות מצרים, שהתורה מאירכה כמה שנים ישראל זעקו והתפללו אל הש"ת ורק ע"ז נגאלו, וכן בגלות בבל 'ומדכי ידע את כל אשר נעשה ויזעק זעקה גדולה ומרה'.

כי הדרך היחידה להמשיך כמילוי אל החסרון הוא רק ע"י תפילה, כי התפילה הוא הכלי שעל ידו נמשך כל שפע בעולם, ועל כן במציאות של 'חסרון' מוכרחים לעסוק בתפילה, כדי שיהיה 'כלי' להשלים את החסרון. ואז לבא למצב האמתי שהוא 'שירה' ו'הודאה'. שזה מצב של גאולה שהוא בחינה של שלימות, שאז

בית היין

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

ואין לנו חיות כי אם על ידי התרחקותו' שה' יתברך מרחיב לנו בין צרה לצרה, וגם בתוך הצרה בעצמה יש הרחבות גדולות בחינת 'בצר התרחבת ל'.

וזה דיוע שכל מה שעובר על האדם בנדיא פגתה' יתברך לטובה, כדי להכיר לו שוב להתקרב על ידי זה ולקור הפשע ולהתם חטאות כמו שכתב 'ויאמר כי ישובו מאון'. אך רבים אומרים דחיות של שקר ומטעים את עצמן שמרבי הצרות והיסורים אינם יכולים ללמוד ולהתפלל ולהתקרב לה' יתברך, ובאמת הוא להפך. שכל הצרות והתלאות והיסורים שה' יתברך שולח על כל אדם לכל אהד כפי עוונתו הכל הוא רק לקרב ולא לרחק, כי פגתה' יתברך הוא בנדיא לטובה ולא לרעה חס ושלום, וכמו שאמרו רבותינו וכוונתם לברכה שחב אדם לומר בכל עת כל מה דעבד רחמנא לטוב עבד.

ע"י הודאה יתבטלו הצרות

על כן עקר העצה הוא להרגיל עצמו בתודה והודאה לה' יתברך שהוא בחינת שיעשע עולם הבא, להודות ולהלל לה' יתברך על כל החסדים והנפלאות שיעשה עמו עד הנה, והוציא וקלט נפשו מפקחי צרות ותלאות בגוף ובנפש ואמונו.

פי על כל אדם שבעולם בנדיא כבר עברו פגות צרות וגצל מהם, אז שגצל מפקחי צרות שרדיא שפאו על אחריהם והוא נצל מהם מעקרא שלא פאו עליו, וכמו שאמרו רבותינו וכוונתם לברכה על פסוק "עושה נפלאות לבדו בצהר שם בבודו לעולם" - "אין בעל הנס מפי בנסו". ועל כן צריך להודות ולהלל לה' יתברך בלב שלם על כל זה. והעקר הוא להודות ולהלל אותו יתברך על עקר החסד והטובה הנחצית אשר הפליא חסדו הגדול עמו והבדילנו מן התועים ובהר בני כמל העמים ונתן לנו את תורתו. ובכל זה צריך להחיות את עצמו ולתן שבת והודיה בכל יום לה' יתברך בשמחה על זה.

ובפרט בעת שעובר עליו חס ושלום איזה צרה ויסורים וכו' רחמנא לצלן, שאז דיקא יזכר כל החסדים והטובות שיעשה ה' יתברך עמו עד הנה כפי' וגם בתוך הצרה בעצמה בנדיא יש כפי הרחבות אם יתפלל עליהם בעין האמת וכו' ל. ועל כל זה יתן תודה והודאה והלל לה' יתברך ועל ידי זה יתהרצל מהצרה.

ע"י הודאה - יכול להתפלל

וגם פי על ידי שמוציא הרחוק בתוך הצרה עצמה, ולעסוק להודות ולהלל לה' יתברך על כל החסדים שפבר עשה ה' יתברך עמו מעודו, ועל כל התרחקות שמרחיב לו גם עתה, על ידי זה דיקא יוכל להתפלל ולהתחנן לה' יתברך ולשפך שיהו לפניו לפרש כל שחיותו לפניו יתברך. והתחנן מלפניו: הלא כבר חסדך גדול עלי שהצלת נפשי משאול תחיות להיות בכלל ידוע ישראל עבדי, חסד וחמל עלי גם עתה והוציאני מהצרה והיסורים והתרחקות וכו'. וכמו שאמר דוד: "עורתי היי, אל תשטני ולא תעביני אלמי שיעי", שזה עקר טענתו לה' יתברך, כי אם חס ושלום אין לי שום זכות הלא כבר הגדלת חסדך עמי ועורתי היי, גם עתה אל תשטני ואל תעביני אלמי שיעי. (לפי' מהל' פירקה טענת ד, ב)

בחנוכה נמשך כח ההודאה

במי חנה הקדושים, על ידי תקף הנסים והנפלאות והנוראות שיעשה ה' יתברך עמו בימים ההם בזמן הזה, על ידי זה אנו מקושיין הדרך הנה של תודה והודאה בעולם, דחינו לעסוק תמיד להודות ולהלל לה' יתברך על כל הנסים והנפלאות שיעשה עם אבותינו ועמנו מימות עולם עד הנה בפלגיו ובפריטיות. ולזה רבינו יצחק לשיבת פלח טובות הנוראות שגומל עמו בכל עת ועתה, כמו שכתב, "ואל תשכח כי גמולו".

הדרך להתקרב להשי"ת - ע"י הודאה

פי באמת הדרך של הודאה ותודה הוא דרך נפלא מאד להתקרב על ידי לה' יתברך מכל מקום שהוא, פי העולם הזה מלא צרות ויסורים וגוונות, כמו שכתב: "כל ימינו כעס ומאובות". וכתב: "אדם לנגל וידל קצר ימים וישב רגז". ואין טוב בעולם כי אם התורה, כי אין טוב אלא תורה (אבות פרק ג). אבל מעצם הצרות והיסורים והמניעות שבה העולם קשה וקבד על האדם להתקרב לעבודתו יתברך, ואפילו להתפלל ולהתחנן ולפרש צירו לפני ה' יתברך גם כן קשה מאד מתמת רבי המניעות והיסורים שאוסמין את לבו, עד שאינו יכול לפתח את פיו ולא להתקרב לשום עבודה תמה, כאשר יודע כל אהד ואהד הפגדות שיש עליו בכל פעם ופעם בכל יום ויום וכו'.

ועל כן עצה גדולה לזה, שבכל פעם יזכיר את עצמו את כל הטובות האמתיות והנחציות שיעשה ה' יתברך עם אבותינו ועמנו, עם כל אהד ואהד בפריטיות, פי כל אהד ואהד משקאל עם יתפלל היטב על כל מה שפבר עליו מעודו יראה ויבין חסדו ה' וטובו ונפלאותיו עליו בלי שיער. כמו שאנו אומרים שלש פעמים בכל יום: "ועל נסוך שפכל יום עמנו, ועל נפלאותי וטובותי שפכל עת ערב ובקר וצהרים". וכמו שאומרים בנשמת: "אלו פינו מלא שירה פים וכו' אין אנו מספיקין להודות לך... על אחת מאלף, אלף אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים הטובות נסים ונפלאות שיעשית עם אבותינו ועמנו". (לקוטי הלכות כלאי בהמה ד, ה)

לכל אחד יש על מה להודות

פי על אדם כמו שהוא, מאחר שהוא בכלל ישראל, ומיני טלית ותפליין בכל יום ומידי שמו יתברך פעמים בכל יום ויום, ראוי לו לתן הודאה ותודה לה' יתברך בכל יום ויום על עצמו חסדו וטובו יתברך עליו שפכה להיות בכלל ישראל מקבלי התורה, מקל שפן שפכל אהד יודע בנפשו פחות טובות ונפלאות בפריטיות שגמלו ה' יתברך עמו מעודו עד אותו חיס וצרה לתרגל את עצמו להודות ולהלל לה' יתברך על כל הטובות שיעשה עמו. ועל ידי זה יהיה לבו נכון בטוח שפם עתה ה' יתברך לא יסיר חסדו וטובו מאתו ויחנן את לבו לצעק ולהתחנן לה' יתברך שיעזרהו גם עתה מכל הצרות והיסורים. (שם)

אדם לעמול יולד - והכל לטובות

פי על כל אדם הברכה שיעבר עליו פמה וכמה מיני הרפיקאות והנפלאות וכו', פי אדם לעמול יולד, וכמו שאמרו רבותינו וכוונתם לברכה "כלה גופא דרופתמי וינהו", בפרט בגלות הנה אשר תכפי עליו צרות,

תורת ישראל ותורת יון

איתא בגמ' שהיו בלא אשה שרוי בלא תורה. והדברים צ"ב, והרי אנו רואים בחורים הבקאים במסכתות ובסדרים שלימים בע"פ.

עוד יש להעיר, שאינא בגמ' (פסחים סו) "כל המתגאה, אם חכם הוא תורתו משתכחת", וכן איתא בירושלמי (הובא במסילת ישרים) על לוי בר ססי שבחרוהו לרב על פי הוראת ר' יוחנן בן לוי, וכאשר עשו לו מעמד ההכתרה עם במה גבוהה, שאלוהו ג' שאלות ולא ידע לענות עליהן, וכאשר באו אנשי העיר אל ריב"ל בטענה איזה רב שלח להם, קרא לר' לוי בר ססי ושאל אותו אותם ג' שאלות ומיד ענה לו עליהן, ושאל אותו מדוע לא ענה לאנשי העיר כששאלוהו שאלות אלו, אמר לו שנכנס בו רוח גאון ולכן שכח תלמודו, וגם כאן עולה השאלה: וכי חסרים בעלי גאון ולמדנים שלא שוחכים תלמודם.

והתשובה בזה היא כן. איתא בגמ' "חכמה בגוים תאמין, תורה בגוים אל תאמין". ובפשוטות החכמה ש'חכמה בגוים' הינו שאר חכמות העולם, שזה יכול להצמצם בגוים משא"כ תורה. אבל צ"ע, כי מה החידוש ששייך חכמה בגוים, היה לה לגמ' לומר רק 'תורה בגוים אל תאמין', אלא בהכרח הפירוש הוא ששניהם הולכים על חכמת התורה, רק יש מי שלומד תורה בתור חכמה, כמו שאר חכמות, ויש מי שלומד תורה כמור תורה ה'.

וההבדל ביניהם הוא זה, דהנה איתא בוהר שתר"ג מצוות נקראים תר"ג עיטין היינו תר"ג עצות, זאת אומרת שהם רק דרך ועצה כדי לזכות לאיזה עניין. והענין עצמו במאור בוה"ק שהוא 'בגין דישתמדעין ליה'. נמצא שכל המצוות הם עצות איך להתדבק בהש"ת. והיינו שהקב"ה קבע בחכמתו שאם אתה רוצה להתקרב להש"ת - תניח תפילין ועי"ז תקרב להש"ת, וכן ציצית וכן שאר מצוות.

וגם לימוד התורה, כל מטרת מצוה חשובה זו היא כדי שעי"ז יתקרב ויתדבק בהש"ת, אלא שתלמוד תורה כנגד כולם, משום שכל המצוות הן עצות חיצוניות שעל דים מתקרב להש"ת, אבל התורה שהיא דעת הקב"ה בעצמו, הרי עי"ז שלומדה כראוי ולשם המטרה הנ"ל - מיד מתדבק בו יתברך. אבל מי שלומד תורה רק בתור חכמה, ולא כדי להגיע על ידה למטרה העיקרית שהיא הדבקות בו יתברך, הרי זה נחשב חכמה ולא תורה, וכזה חכמה יכולה להצמצם אף בגוים, וכמו שרואים אנו שאף באוניברסיטאות לומדים תורה ותלמוד.

ולפי זה מובן היטב מה שהקשינו לעיל, כי כל מה שנאמר שהשרוי בלא אשה שרוי בלא תורה, החכמה לתורה שמביאה לידי דבקות, לכה תורה א"א להגיע בלי נישואין, אבל לתורה שהיא 'חכמה' אפשר להגיע גם בלי נישואין. וכמו כן מה שאחז"ל שכל המתגאה תורתו משתכחת, הוא רק באחד שלומד "תורה אמתית", שכולה דבקות, ולכן ברגע שמתגאה הרי 'אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד' והקב"ה מסתלק ממנו, וממילא תורתו משתכחת. משא"כ מי שלומד תורה באופן של חכמה וכנ"ל, הרי גם אם יתגאה אין סיבה שהחכמה הלזו תסתלק ממנו.

***

וזה סוד התנוכה. כי זה גופא החילוק בין חכמת יון שעליה נאמר "חושך - זה יון" לבין חכמת התורה שעליה נאמר "ותורה אור".

שהרי היוונים לא כפרו בענין החכמה, אדרבה כל ענינים הוא "חכמת יון", אלא כל ענינים לכפור ולהכחיש שיש ענין כזה שהוא למעלה ממה שאני רואה ומבין, כי כל ענינים הוא החיצוניות של החכמה, וזה ענין "עולם הזה", שהוא דבר שאפשר להראות עליו באצבע, ולכן "עולם הזה" בגימטריא "חיצון", כי כולו חיצוניות מה שרואים בעיניים. נמצא א"כ שמלחמת היוונים לא היה על עצם לימוד התורה, אלא על לימוד התורה בטהרתה. ומזה לזה שמעתי מהר"ד צבי חשין שליט"א ששכן לא 'סליקו' את השמנים המורמים לחכמה, רק 'טמאו' אותם, כאומרים: תלמד תורה בתור חכמה ולא בתור תורה, ותורה בצורה כזו נקראת שמן טמא, וזה נקרא 'להשכיחם וותרתן', שרצו להשכיח את "תורת ה'", ולא את התורה כשלעצמה.

ולכן כל ענין ימי תנוכה הוא להתחבר מחדש לענין תורת ה' כפי שהורו הצדיקים, שכל המטרה תהיה להתדבק בו ית', וללמוד תורה מתוך טהרה וזיכוך, ובה אנו מוכינים את קליפת יון, ונוכה כולנו במדה לגילוי שמן משחת קודש מלך המשיח בב"א.

ומקבלין דין מן דין

כוונות לחנוכה

לכבוד קוראי העלון.

רציתי לשתף את הציבור בנקודה מעשית שהאיר ה' בדעתי בענין תנוכה. ידועים דברי האר"ז, שבג' הברכות שמברכים בהדלקת הנר, שהם: להדליק נר חנוכה, שעשה נסים, ושהחיינו - יש לכוון [באמירת השם] ג' ייחודים שונים: הו"ה-אקיה, הו"ה-אלקים, הו"ה-אדנות, ששלשתם יחד בגי' נר.

ואם אמנם אין עסקנו בכוונות, אבל תורה היא וללמוד אנו צריכים, ובודאי מה שאפשר להבין מזה לעובדא ולמעשה, ראוי לנסות להבין, ואף ראוי לכוון זאת, כי עד כמה שהדברים נוגעים אלינו ומתחברים למציאות שלנו, אדרבה, זוהי כוונה ראויה מאד לכוון, כידוע ואכמ"ל.

ובכן, מתוך המבואר בליקוטי מוהר"ן (ח"ב ס"ב), ענין ההודאה מתחלק לשלשה מצבים. יש מצבים בהם מושפע על האדם חסד מיוחד, והוא מרגיש בחוש את חסדי ה' עליו, ואז בדרך כלל יותר קל להודות ולהלל להש"ת. יש מצבים 'רגילים', והיינו המציאות היום-יומית, שבהם אנו ג'כ מוקפים בחסדים מכל עבר [כמו שאומרים "על נסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת!"] אבל אז יותר קשה להבחין בזה, כי ההרגל עושה את שלו, וקשה להרגיש בזה חסדי ה', ולהודות לו על כך. ויש מצבים של קושי וצרה, שאז המצב נראה לגמרי הפך מחסדים, ואז בודאי קשה להודות.

והעבודה של ההודאה כוללת את שלשת המצבים הללו, כשכל אחד מהם דורש סוג עבודה שונה: בזמנים של חסד מיוחד - אמנם הלב מלא ברגשי שמחה והודאה. אבל לפעמים דווקא לכן קשה לצמצם זאת והודאה פשוטה. משום שנראה כביכול צריך כעת 'להפוך' את העולם מרוב הודאה והכרת הטוב. וממילא לפעמים זה גורם לא לעשות כלום. ומה שצריך הוא לצמצם זאת לעבודה פשוטה של אמירת תודה, ולדעת שבה עושה כלי להשפע שקיבל כעת, שיוכל לקבל אותו ברוגע ובשמחה.

בזמנים 'רגילים' - צריך לזכות להבחין בחסדים שמקיפים אותנו, ולהכיר בכך שהם בהשגחה מהש"ת, מתוך ארבה וחסד. ועצם ההכרה בכך היא כבר שלב, וכמובן שעדיף לפרט זאת בפה ככל האפשר. או עכ"פ לכוון כשממילא עושים זאת, כגון במאה ברכות, ובפרט ברכות הנהנין.

ובזמנים של צרה - צריך לחפש איזושהי 'הרחבה', כמו שכתוב "בצר הרחבת ל", ולהודות על זה, וזו עצה להמתיק את הדיון, ולצאת מתוך הצרה. [ושלשת ענינים אלו נקראים במאמר הנ"ל בשם: שעשוע עולם הבא (מצב של חסד גלוי), הלכה (מצב של יום יום), ולידה (מצב של צרה), ואכמ"ל].

ואלו הם הג' ייחודים שהוזכרו. הו"ה-אקיה הוא המצב הראשון של חסדים מגולים, הו"ה-אלקים הוא מצב 'רגיל', שבו שולט הטבע (בגי' אלקים) וצריכים להאיר שם שם הו"ה. הו"ה-אדנות הוא מצב של דינים שגם שם צריכים למצוא הרחבה והארה של הו"ה. (והדברים מובנים למי שמכיר מעט את המושגים, ואכמ"ל). אלו הם כוונות השוות לכל נפש, והש"ת יכנו לחיות חיים של הודאה וקרבת ה', בכל וכן ובכל מצב, מתוך חסדים מגולים, אכ"ר.

'ללכת' עם תורה

לקוראי העלון שלום וברכה.

רציתי לשתף את הציבור בנקודה שהאירה לי.

מדובר בנושא קצת חדש או 'מחודש' עבור ציבור הקוראים, שרובם רק 'טעמו' מעט או הרבה מתורת מוהר"ן, והענין דלהלן יכול להישמע להם רחוק. ולכן אדגיש שבעיקר מילתי אמורה לאלו שעוסקים יותר בקביעות בספרי ברסלב, שעבורם יכול להיות תועלת מרובה מהדברים דלהלן. ולמרות זאת, כל אחד מוזמן לקרוא את הדברים, ומן הסתם ביום מן הימים הם יביאו לו תועלת.

ישנם שני דרכים ללמוד את ספרי רביה"ק, האחד הוא לימוד 'בקצות'

- ללמוד הרבה את הספרים, ולקלוט את הרעיונות והעצות שהספרים הללו מלאים מהם. והשני הוא לימוד 'בעינין' - ללמוד 'תורה' אחת בליקוטי מוהר"ן בדקדוק ושימור לב, כדי להבין באמת את המכוון, ולראות איך הכל בנוי אריח על גבי לבניה, והרישא מתקשר לסיפא והסיפא לרישא ושניהם לאמצע וכו', עד שמבינים באמת מה כתוב כאן, ומה יוצא מזה למעשה.

ובאמת, קיימים כיום קבוצות רבות ללימוד ליקוטי מוהר"ן בעינין, ואלו שזוכים לזה מעידים שמדובר בטעם גן עדן ממש, הן בשעת הלימוד, והן ובעיקר מוחמת התועלת שיצא מזה למעשה. אמנם זהו דבר שאינו שווה לכל נפש, ולא כל מוחא סביל דא. וגם צריך לזה לדעת את הכללים איך ללמוד זאת נכון, וכן לשמש הרבה אצל הרבנים והמשפיעים, שזכו לקבל מהדור הקודם וכו', כדי ללכת במסילה הנכונה, ולא לסטות מהדרך הנכונה והכוונה האמתית.

אבל, מלבד שני סוגי הלימוד הללו, יש עוד ענין, שהוא פחות מצוי, אבל באמת הרבה יותר קל ליישום, ומתאים לכל אחד ממש, והוא מה שנקרא 'ללכת עם תורה'. ענין זה מוזכר בשיחות הר"ן (אות רצ"ו): "דבר עמנו כמה פעמים שרצונו חזק מאד שנלך עם התורות שגילה". וכמדומה שלשון חריפה כזאת "רצונו חזק מאד" לא מוזכר עוד בדברי מוהר"ן על שום דבר אחר, וכנראה שיש בזה ענין גדול מאד, שמביא תועלת עצומה ששום דבר אחר לא יכול להביא.

וזהו דבר השווה לכל נפש. כי בשביל זה אין צורך ללמוד את ה'תורה' המדוברת בעינין, ולא צריך להיות בקי גדול או בעל מח גדול, אלא הרעיון הוא מאד פשוט - להתמקד בסימן אחד מליקוטי מוהר"ן [ואותו דבר אפשר גם עם שיחה משיחות הר"ן וכו"ב], אבל יותר קל לעשות זאת עם 'תורה' בליקוטי מוהר"ן, ללמוד אותו כמה פעמים בפשיטות, ולזכור את התפילה שעליה (המובא בליקוטי תפילות), ואז לחפש איזה נקודה קטנה מתוך המאמר, נקודה ששייכת אליו, ולנסות לחשוב מזה במשך היום, ולאחר מכן ימצא עוד נקודה וכן הלאה והלאה, כך במשך תקופה של חודשיים-שלוש.

והענין הזה, הוא דבר שמשנה את האדם לגמרי, והוא מתחיל לחיות חיים אחרים לגמרי, כידוע לכל מי שזכה לטעום קצת מענין זה, כי באמת אף שיש הרבה תועלת מרובה מעצם הקריאה והלימוד בספריו הק', ויש שם הרבה תרופות ועצות לכל דבר, אבל עיקר העצה הוא הדרך הזאת, שאז אדם מתחיל לראות איך כל החיים מתבהרים, ומתחיל לקבל מבט אחר על כל ענין וענין בחיים, עד שהוא רואה איך שהוא של הדעת יורד אליו 'למטה מעשרה' במקום שהוא נמצא בדיוק.

כי אמנם ספרי מוהר"ן מלאים בדעת וברעיונות מאירים, אבל בשביל שהדבר יקלט באמת, צריך קצת חיפוש, ולזה צריך איזה זמן שאדם ילך עם תורה ויחפש ויבקש מה שנוגע אליו בתורה, ואז, אף שלפעמים בהשקפה ראשונה נראה לו שהתורה בכלל לא עוסקת כמה שנוגע לו, ובודאי לא כמה שמציק לו עכשיו, אבל לאחר שנסנה ומחפש ומתפלל עי"ז להש"ת, נפתח לו איזה התנוצצות בתורה איך שהמאמר מדבר בדיוק אליו, ואז נפתח עוד התנוצצות ועוד התנוצצות עד שמתחיל לחיות חיים אחרים [ובודאי שאין זה ברגע אחד, ולפעמים לוקח הרבה זמן, כי דרך השלום להתלבש במירות, כמבואר בס' כו, אבל סוף סוף "יענית ולא מצאתי אל תאמין"].

והעיקר הוא להבין שלא צריכים להבין הכל ומיד. אלא לקחת נקודה שמבינים ולראות איך אפשר ליישם זאת במשך היום. ועוד נקודה חשובה, שאם כן רוצים להבין, החשוב ביותר הוא ללמוד את ה'ליקוטי הלכות' במקומות שמבאר את המאמר המדובר [ברוב הדפוסים של ליקוטי מוהר"ן, יש בסופו מפתח, ובו מפורט איזה 'הלכות' יש על כל 'תורה']. כי אמנם ישנם ספרים שמפרשים את ה'ליקוטי', כגון "ביאור הליקוטים" ו'פרפראות לחכמה', אבל כל אלו הם תוספות מצויינים לאחר הפירוש העיקרי, הלא הוא הפירוש של ר' נתן בליקו"ה, ולכן השלב הראשון של הבנת המאמרים של ליקוטי"ה הוא ללמוד הרבה את דבריו של ר' נתן, וכשאדם עוסק הרבה בליקוטי הלכות יחד עם התורה, אזי הוא מתחיל לקבל טעם והבהנה בתורה, ואזי הוא מתחיל לראות איך שזה באמת מדבר בדיוק כמה שהוא צריך.

סיפורו של הרב מאיר שמעון בקר שליט"א - מקור ברוך, ירושלים

ספר לנו מעט על הרקע שלך:

גדלתי בבית תנחשב כליטא-מתון, הוי אומר לא קיצוני מידי לשום צד; מה עוד, שגרנו בשכונה מעורבת - כך שאל היה לנו לחצים חברתיים וכדו'. וכמו שאמר לי פעם אבי: "משאמרת ברוך שפטרנו, אתה חפשי ללכת בכל דרך שתמצא, רק אל תהיה משיחיסט"... [כי אחרי הכל, הוא היה אמן על דרכו של הרב שך וצ"ל].

למדתי בת"ת מהחשובים בירושלים, אלא שחשתי לשייבה קטנה "משכני ישראל", למרות שהשייבה לא התאימה כלל לאופי בית יוננו, כאמור, מ"מ ההשגחה סיבבה כך שאנכי לשייבה 'תנוקת' ו'חוז' אניקית'.

איך התחיל החיפוש שלך?

בשיעור ג' בשייבה קטנה היה לי חברותא יקר מאד, בעל שכל חרוץ וכו', בן לת"ח גדול מאד מחבר ספרים ידועים. סבו של החבור השתייך בעבר לחסידות צאנז, ומשום מה ניצוץ זה החל לבעור בקרבו של החבור, אך כיון שגדל על ברכי הליטאים - תרגם את החסידות לדרכי המוסר ובעיקר לשיטת נובהרדוק, והוא הדביק אותי בהתלהבות שלו.

וכך התחלתי יחד ללכת לפחות פעם בשבוע ליער המשתרע למרגלות הישיבה, עד לענן כרם והלאה. וכדי לשבור את הפחדים היינו הולכים דווקא בלילה. מפעם לפעם היינו פוגשים שם כמה ברסלב'ים מתבודדים והיינו מלגלים עליהם כמובן. כך היינו נכנסים יחד ליער, כשכל אחד צועד לכיוון שונה, ונפגשים שוב אחרי חצי שעה, וכל זה רק כדי לשבור את הפחד.

בתקופה זו הייתי לומד בסדר מוסר את הספה"ק "יסוד ושורש העבודה", ספר שריכך מאד את ליבי להבין שיש עמקות לפני מעמקות וכו' כדרכו שמובא הרבה וזהו וכדומה. כי ידוע שאין כמעט מציאות שכן תורה ליטאי פתאום 'תברסלב' בלא איזה ריכוך או ריפוד הלב לקראת הנחיתה של רבינו בליבו.

ואיך הכרת את ספרי ברסלב?

בזמן קיץ ש"ג, בימי שישי הארוכים, מחוסר מעש, הייתי עולה לשייבלאך בשכונה בה גרתי, והייתי נובר בספריה הגדולה שם ומתעניין בכל מיני

'מציאות'. יום אחד מצאתי ספר חדש בשם "השתפכות הנפש" (אחרי פחות מחודש הוא כבר נורק משום, אך לי זה הספיק...) פתחתי אותו, וקראתי בעיון את ההקדמה. סגנון זה מאד שבה את ליבי, כך שרק לקרוא את ההקדמה לקח לי כמעט שלש שעות, הפוך בה והפוך בה.

לשבת האחרת עליתי בוריוות לשייבלאך, ותיכף ונלתי ליד את הספר, ושוב השתעשעתי בו, ואז בעצם שמתי לב שזה בכלל ברסלב [בשבוע הקודם התמקדתי יותר בתוכן, ולכן לא שמתי לב לזה], ואז הבנתי, שכנראה ר' נחמן ידע משהו, אלא שחסידיו כנראה הוויים ומטורפים, אבל מה איכפת לי - אני והוא זה מספיק.

בהמשך ראיתי שמצוטט שם ליקוטי מוהר"ן, חיפשתי את הספר, כשמצאתי, פתחתי אותו, ומיד ראיתי בסימן א' אותיות ח' ונ' מודגשות [המאמר שם עוסק בעניין העלאת ה'חן'], אמרתי לעצמי: הנה ברסלב זה נ. נח. [לא ידעתי אז שליקוטי מוהר"ן זה ספר של מוהר"ן בעצמו, חשבתי שזה התפתחות מהדמיונות של ברסלב וכו'], המשתכח לדפדף וראיתי בס' ב' שמוצא שצריך לקשר את התפילה אל הצדיק, נו, ודאי שזה י"ז ואין מה לדבר. בקיצור, החלטתי ש"ליקוטי מוהר"ן" זה מחוץ לתמונה.

אבל כל זה לא הפריע לי כלל לאחוז בספר "השתפכות הנפש" ולהתחזק מתוכו. מתוך הבנה מוטעית כאלו זה ברסלב המקורי, וליקוטי מוהר"ן זה סתם של 'נעים' [מין 'פלגנין' כזה...].

אט אט התחזקתי בעניין התפילה וההתבודדות, ובשאר העניינים העולים מתוך השורות, וכל זה בלא שהיה לי שום קשר עם שום חסיד ברסלב, וגם סתם "תיעבת" את החסידים [זה היה שנים מועטות אחרי המחלוקת הגדולה על תב"ד בשנת תשמ"ט].

איך התקרבת לברסלב?

עליתי לשייבה גדולה, ושמעתי שיעורים מאחד מגדולי הדור מנעיקי השמועה, גאון עצום בסדר גדול לא מצוי כלל. ושם היה עוד בחור מה'פרושים' שהגיע מקמניץ. החבור הזה היה מקורב לברסלב, והוא הכיר

אותם מקורב, מחמת שהיה גר סמוך ונראה למאה שערים, כך שידע וחזיר את החסידות מבפנים.

תוך פחות משבוע גלינו אחד את השני, והוא היה מספר לי סיפורים על ר' שמואל שפירא, ועל ר' לוי יצחק בנדר [מנהיגי ברסלב בדור הקודם], ועל עוד גדולים ו'עובדים' מברסלב, ואף לקח אותי מידי פעם ל"שול" במאה שערים. ואח"כ היינו הולכים לקבר שמעון הצדיק או שמואל הנביא כדי ללמוד יחד בספרי ברסלב, וכך התחלתי להתקרב לחסידות' ברסלב.

יצוין, שבישיבה היה הרבה ספרי ברסלב, אבל שקלטו שאנחנו "בקטע" ורקו את כל הספרים, חוץ מ"ליקוטי הלכות", כיון שה'אוצרניק' שם אותם במודף של ספרי הלכה...].

חסכתי במשך שנתים פרוטה לפרוטה עד שבר"ה של שיעור ג' ברחתי מהישיבה ומהבית. וטסתי לאומן. כשחזרתי קיבלו את פני כל הישיבה בחגיגה גדולה, בקיצור - עלו עלי... אמרתי לבחורים שהייתי בארץ ישראל והייתי בצפון (שתי הדברים אינם שקר, כי אומן היא צפונית לא"י, וקברי צדיקים הם בח' ארץ ישראל, כמובא בספרים), והם הבינו שהייתי במירון. אך אצל הראש ישיבה בחדר הבנתי שאין טעם להכחיש, וכמובן נורקתי מהישיבה.

ניסיתי להיכנס בישיבות אחרות, אך היות וזה היה בזמן אלול - המקומות היו מלאים, וכולם אמרו לי לנסות אחרי חנוכה, כאשר בחורים מתחננים ומתפנים מקומות. בלית ברירה עברתי לשייבת מיר. ונכסתי לשם די בדיעבד, אבל דווקא אז התחלתי ללכת בין הסדרים להסתופף בצל רבני ומשפיעי ברסלב, והיה לי מכך תועלת מרובה, ואז הבנתי שהכל היה לכתחילה שבלכתחילה ומן שמיא קא זכו לי.

לסיום:

לדעתי, העיקר הוא לחיות עם התכלית' בפשטות, בלי הצטעעות ושקר פנימי, להבין שכדי להיפך מאדם גשמי לרוחני זה עבודה עקבית שאין דרך אחרת... ואת זה מצאתי בברסלב.

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

>>> המשך מעמוד א'

באלוקי ישראל. אתה יכול להאמין בו, ואתה יכול אפילו לעבוד אותו. אבל אל תחשוב לדג על שאתה שייך אליו. שהוא אוהב אותך וטוב אליך. אין סיכוי. לא יתכן. והוא ראה - אתה הוא את אותו... ולכן - כולם ברחו. עובד מעצמם את היהדות, עובד את בית המקדש, הלכו אל היוונים, והתיוונו.

החשמונאים לעומתם, יצאו וצעקו "מי לה' אלי!" כאומרים: אתה והש"י"ת חד הם. הוא ממש אצלך, מרחק של פחות מסנטימטר, אתה דבוק בו. אינך 'רואה' אותו - אז מה? והם לחמו על כך במסירות נפש. מלחמה ללא הגיון, ללא סיכוי.

או אז זכו להמשיך 'אור' גבוה ונשגב, אור שנמשך מימות המשיח. והוא היה גובר על החושך' של יון, ומאפשר לנו לראות ולהכיר גם בתוך החושך את המציאות האמתית, מציאות הקרבה האהבה והחסד של הש"י"ת לכל יהודי. זה האור של החנוכה שמאירה את נשמותינו ומודיעה לנו: "ראו חיבתכם לפני המקום", שהגר המערבי, ובתוכה כל הנרות - דולקים

ודולקים ללא הפסקה. והאור הזה יורד וחודר לכל בית ולכל פינה, גם בהסתרה, וגם בהסתרה שבתוך ההסתרה, ומגלה בבירור שהש"י"ת סמוך בקרוב אלינו, אוהב אותנו ודואג לנו, וברגע שאנו זוכים להכיר' בך, כמילא אנו 'מודים' על כך. ומגלים שבעצם "על ניסוך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת" - כל מה שיש לנו הכל ממנו יתברך, וההודאה ממלאת את כל הלב וכל הפה "מלא פי תהלתך".

זו היא א"כ מהותו של ההג' הדלקת הנרות ואמירת ההלל חד הם. שניהם גם יחד מאירים לנו את אור ההודאה. כי ההודאה' איננה רק פעולה של אמירת הלל, ולאו דווקא אמירת תודה על נס מסוים שנעשה (ולכן אין צורך לספר אותו), אלא גלוי והכרה של מציאות ה' בתוך חיינו, שלוה צריך אור גדול ומיוחד, אור של משיח. את האור הזה אנו משיכים ע"י 'הדלקת הנרות', ובתוצאה מכך, אנו זוכים לאמירת ההלל. שאיננה רק אמירה, אלא הכרה עמוקה. והכרה זו מלווה אותנו כל השנה וכל החיים.

בשורה טובה

לאור ההצלחה בפעמים הקודמות,

מתארגנת שוב בעז"ה קבוצה של חניכי הישיבות (אברכים ובחורים)

לנסייעה קצרה לאומן

בחודש שבט הבעל"ט

מדובר בנסייעה הלוח ושוב, עם שהייה קצרה של כמה שעות, [מיועד במיוחד עבור אלו שרוצים לזכות לפחות פעם אחת בחיים להיות שם, ולא רוצים לעזוב את הבית

לשבת וכי"ב]

מחיר הנסייעה: \$ 200 (בערך)

ישנה אפשרות להאריך את ההשייה ביומיים נוספים, עם מקום לינה -

בתוספת תשלום

המחיר הנ"ל תקף לימים הקרובים, לאחר מכן, הוא עלול לעלות, והזריז נשכר

להרשמה:

קרית ספר 08-9741689 ירושלים: 0527149713 בית שמש: 0527116038

כל הקודם זוכה

לבית ולמשפחה

חנוכה - ביקור המלך

ונכנסה לי מאוד ללב.

הלכנו לבית נכנסת לשמוע תקיעות שופר. יש מוחץ לבית הנכנסת שלנו מעקה אבן כוח ומדרגות מגודרות באיזה שטח פרא שאמור להיות מכוסה מקוצים אבל הוא לא... ושם סמוך לחלונות בית הנכנסת, שומרות האימהות על כל הילדים שאי אפשר להכניס אותם פנימה שמא יפריעו, והן אורבות שם לתקיעות שיוצאות מחלונות בית הנכנסת בדרך לעלות לשמיים, תופפות אותן, מתחברות, ואו נותנות לזן להמשיך לעלות... ואו, תוך כדי התקיעות, ילד קטן מעד ונפל פנימה אל בין הקוצים, מסכן. מה שהיה מהמים זה לראות את אימא שלו. היא פשוט זינקה אליו ברויזות על. בשבריר שנייה - חטפה, הוציאה, משכה, לקחה ועטפה.

התקיעות נמשכו, או היינו מוכרחות לשמור על רכזו. אבל אחר כך חשבתי לעצמי שזה לא היה סתם, המראה הזה באמצע התקיעות, והיה הדגמה מוחשית לחמים של השם יתברך; ילד נפל, ברוך השם לא קרה לו שום דבר, אבל הבדלה של הנפילה והמרדות של העוהה, איך שחוק כלום זמן אימא שלו הייתה לידו, וכבר הרימה אותו ולקחה אותו וחיבקה אותו ועטפה ברחמים... ככה זה קורה גם ברוחניות.

המשך בעמ' הבא <<<

להכין את עצמו, להצטייד בהתאם, לערוך את דבריו מראש, להתיישב בדעות ולהגיע מאוד מדויק ומרוכז.

אבל כאשר אחד מאנשי המלך, בין אם הוא שר עם מעלה או פקיד זוט, נופל למשכב ומוטל חולה במיטתו, המלך הולך לבקר אותו. לא משנה איך הוא נראה ועד כמה הוא מוזנח ומוסח ולא מרוכז. המלך בא עד אליו, למיטת חוליו. לבקר אותו.

זה מה שקורה בחנוכה ובפורים. כתוב ש"שכינה למעלה מראשותיו של חולה" - השכינה נמצאת עם מי שחולה. וכשהחולה הוא חולה רוחני, מה, השכינה לא נמצאת איתו?! בימים האלה השם יתברך רואה אותנו, עד למקום העלב הזה שאנחנו מוטלות חולות על הרצפה ואומר: "אוי, הוא חולה! או אני הולך לבקר אותו!"

לכן כדי להגיע אל הימים האלה לא צריך שום הכנה והתקדשות, אתה לא צריך להכין את עצמך לקראת המפגש עם המלך כמו בפסח ובסוכות ובשאר המועדים. בימים האלה, איפה שאתה מונח וכמה שאתה מוזנח, השם בא עד אליך ודווקא אליך. לבקר אותך ביקור חולים שלמטה מעשרה טפחים.

למטה מעשרה טפחים

אני נזכרת באפיוזה שקרתה שנה שעברה בזמן תקיעות השופר של ראש השנה

יש הבדל מאוד מוחזי בין חנוכה ופורים לשאר המועדים. כל החגים האחרים מתנהלים באופן הרגיל בעם ישראל, זה שדורש הכנה לקראת ופרישה מאיסור והתקדשות. חנוכה ופורים לעומתם, הם כמו ימי חול. אין בהם איסורי מלאכה וגם לא קדושה הנראית לעין.

כשבאמת, בעומק, יש בהם קדושה עצומה ובשורה מיוחדת של אהבת השם אלנו דווקא בעומק הגלות והחולות.

לעומת שאר המועדים שקיבלנו מהשם ברו סני, את חנוכה ואת פורים תיקנו לנו חז"ל בדקה לגלות. ממש, כשעם ישראל עמד בפתח המסדרון האפל, הצר והמאיים שמוביל אל הגלות המרה והאיבוד כל כך, חז"ל נתנו לנו את חנוכה ואת פורים. כמו מתנה ארוזה צידה לדרך; כמו חיבוק מאוד אמיץ ונאהב של פרידה לפני יציאה לדרך ארוכה.

מה המשמעות הפנימית של המתנה הזאת?

ביקור חולים

רבי נתן אומר בליקוטי הלכות: שחנכה ופורים הם בחינת 'ביקור חולים', והוא מוחשי זאת: קחו לדוגמה אדם שרוצה להיכנס אל המלך. לא משנה באיזו דרגה הוא, כדי לזכות להגיע אל המלך הוא צריך להגיש בקשה מנומקת ולחכות לאישור,

מה בקשתך?

הרבנית דבורה קרשבוים - בתו של הגה"צ ר' יעקב גלינסקי זצ"ל

בנוסף, תמקדי בהווה. בינתיים אין שום שינויים מפליגים. הכל רגיל, רק שבעלך קבל טעם וחיות מברסלב, והוא יוצק זאת לתוך המסגרת הרוחנית והתורנית שיש לכם. ישנם כיום קהילות גדולות ממש של בני ישיבות שהתקרבו לברסלב. כאשר המסגרת הליטאית (לבוש, נוסח, חינוך) נשארה כרגיל, רק התוכן קבל יותר צבע וחיות אור ומתיקות. האם אכפת לך שיירימו לך חיים חדשים וטובים לביתך?

באווירה של ימי חנוכה נוסף: ימי החנוכה הם ימי חול רגילים מבחינה הלכתית, חוץ מחצי השעה של ההדלקה, אבל כולם מרגישים שהם ימים קדושים ומוארים ומשפחתיים ונעימים. כך גם אצלך; המסגרת החיצונית של הבית נשארה רגילה, רק ההתקרבות לברסלב היא כמו נר קטן שמאיר את הבית באור גדול. חבל להפסיד את האור הזה רק בגלל הפחד שהנה הכל מתערער, אדרבה, הוסיפי מלט לבניין ביתך, שהם חכמה וענוה ומסירות והתבטלות לרצון בעלך, וחוקי את יסודות הבית לחיים משותפים, טובים יותר.

לגבי הילדים והמשפחה. מתוך שאלתך נראה, שבעלך הוא ת"ח מיושב בדעתו, עדין נפש, שמצא את אשר איוותה נפשו. אני בטוחה שאם תלכי אתו - הילדים יגדלו באווירה בריאה שמחה וקדושה. ואם תהיי שלמה בדרככם, תוכלי גם לעזור בהתנגדות של ההורים באם ח"ו תבוא.

לסיים, אוסיף נקודה קטנה: אינני יודעת בני כמה אתם, כמה ילדים יש לכם וכמה שנים אתם נשואים. אבל כדאי לידעת, שלאחר כמה שנות נישואין והתקדמות - ישנה עצירה מסוימת, או יאוש מכל השאיפות הרוחניות הגבוהות, וזאת מתחמת הריבה סיבות רוחניות וכלכליות.

המצב הזה גורם לרבים להיסחף לכל מיני דברים לא טובים, ואצל אחרים זה גורם לחפש דרך שותיק בחזרה להצלחה גדולה יותר. בעלך נמנה ב"ה על האחרונים. ולכן, עליך לחשוב שישנם עוד נשים שמרגישות כמותך, שהמצב בבית מתערער וצויד לכוון בלתי ידוע - אלא שאצלם מדובר על כיוון לא טוב רח"ל, וזה אכן מלחיץ ביותר. עליך לשמוח בכך, ולחודות לה' שהחיפוש של בעלך מוביל אותו למקום טוב יותר.

מומלץ לך גם לקרוא את העלוניס הקודמים שעסקו בבעיות האלה בצורה זו או אחרת, כולל הראיונות של הנשים שבעליהן התקרבו לברסלב.

מברכת אותך בכל טוב, ובחנכה שמח

שאלות למדור זה ניתן לשלוח לכתובת: משפחת קרשבוים, רח' הרב מבריסק 6 בית שמש. או לדוא"ל: 4104442@gmail.com, או: ale2@okmail.co.il ולציין: עבור מדור "מה בקשתך".

שאלה:

שלום כבוד הרבנית תחי'.

אנחנו משפחה ליטאית. ההורים שלי וההורים של בעלי - הם ליטאים מובהקים, ואפילו מתנגדים לחסידות. אבי שיהי' הוא ראש ישיבה חשוב, והוא מדבר הרבה בבית נגד חב"ד, ולפעמים נגד ברסלב.

לאחרונה התחלתי לקבל מסרים מבעלי שהוא מעוניין בתורת ברסלב. לפני כחצי שנה הוא ביקש ממני בעדינות שהוא רוצה לנסוע לאומן, וכשראיתי שזה חשוב לו, הסכמתי בתנאי שהמשפחה לא יידעו מזה. לילדים סיפרנו שהוא נסע לנפש בצפון (כי אומן היא צפונית לארץ ישראל).

סמוך לראש השנה, הוא שוב הביע את רצונו לנסוע לר"ה. זה היה מאוד קשה עבורי, אבל הבחנתי שהדבר נוגע בנפשו, ולכן בסופו של דבר אני בעצמי סידרתי לו כרטיס והוא נסע. ההורים שלנו כמוכן לא יודעים מזה כלום.

לאט לאט אני מרגישה שהוא מתחיל להוביל את הבית לכיוון של ברסלב, הוא עושה את זה מאוד בעדינות, אבל בעקביות. ואני מאוד מבולבלת - מה התפקיד לי בעניין, האם מותר לי להתנגד, ואם אסור לי (או שלא כדאי לי) - מה אני כן אמורה לעשות. זה מלחיץ אותי מאוד, אני מרגישה שכל המצב של הבית מתערער, וצויד לכיוון בלתי ידוע. אשמח לקבל מענה והכוונה בעניין.

תשובה:

אל השאלת האמיצה, מנשים באהל תבורך.

מכתבך, אפשר לומר, ריגש אותי. התפעלתי מאוד מהנכונות שלך לעשות רצון בעלך ואפילו לעזור לו - בדבר שאינך מסכימה לו בכלל, וזה נוגד את כל השקפת חייך וחינוכך; מסתבר שאיך שליט"א, מלבד שהוא ראש ישיבה חשוב (וגם מתנגד) - הצליח לחנך אותך לנקודת אמת גבוהה.

עכשיו לשאלותיך שהן מאוד מבולבלות אותך, אמנם היו כבר כמה מכתבים בנידון בעלונים קודמים, אבל אשתדל להתייחס באופן פרטי למקרה שלך. וכדרכי אחלק אותן לכמה שאלות.

השאלות הן: א. האם מותר לי להתנגד? או שלא כדאי לי ב. ואם אסור לי מה אני אמורה לעשות?

שאלתך הראשונה היא שאלה חכמה ביותר, כי אכן כפי שצינת בעצמך - גם אם נאמר ש'מותר' לי, אולי 'לא כדאי' לי, וממילא נשאלת השאלה השנייה: מה אני כן אמורה לעשות.

במדור זה נארח בעו"ה בכל פעם אחת מהנשים היקרות, שבעליהן התקרבו לתורת מוהר"ן, ונשמע מפייהן כיצד העניין השפיע עליהן, וכיצד הן מרגישות עם הנושא.

סיפורה המרתק של גברת ש.ב. מירושלים

הסיפור מעניין ומרתק ביותר, ועל כל הבאנו אותו לפניכם בכתבו וכלשונו, בתור 'סיפור' ולא בתור 'ראיון', קראנה ותחי נפשכן:

גדלתי בבית ליטאי בשנות נאוה בירושלים, אחי וגסי למדו ולומדים בישיבת המפורסמות; בפנוביץ, בחברון, ובנחלת הלויים, ונחשבים ב"ה מבחירי הישיבה.

מעולם לא חשבתי על ברסלב יותר מידי, והנה 'באמצע החיים' פתאום אחד מאחי נפסד לרעיון המוזר הזה. הוא החל להכניס מושגים חדשים, ואנו ניסינו להתנגד לוה, אבל לאחר תקופה קצרה, הבינו כולם שעדיף להתגלגל למצב הזה ולא להתנגד יותר מידי, כי זה גורם הפוך ממה שרצינו.

בסמוך לביתנו היה בית הוראה של הגר"מ הברשטאם זצ"ל, ואפי' שאנחנו לא חסידים ולא ירושלמיים, אבל בכל אופן שם היינו שואלים כל מה שצריך, וגם כל גיס חדש שהיה בא לביתנו היה נהנה שיש לו מה שנקרא 'רב צמוד', כך שהמילה של הרב הברשטאם הייתה די חשובה אצלנו.

למדתי בסמינר החדש, וסיימתי בהצלחה עם 'תארים' ו'עבודות' ו'מקצועות' וכיצד... אבל משום מה השידוך בושש מלהגיע, וזאת מסיבה מאד מעניינת, והיא:

בהתייעצות עם הרב הברשטאם (אפילו שהוא מ"העדה החרדית") נכנסתי לעבוד ב'עירייה'. בתחילה עבדתי במשרה די-פשוטה, אך תוך כמה חודשים, בהמלצת חברות מהעירייה - עבדתי כבר במשרד 'ראש הממשלה' בתפקיד ממלאות מקום, ולאחר תקופה קצרה נוספת, נעשיתי מזכירה ראשית של שר בממשלה [יצוין, שמעולם לא נכנסתי לבנין 'הכנסת' הטמא, וזה היה תנאי שהתניתי עם השר].

כך שלמעשה עבדתי בתור מנהלת לשכה של שר, מקום של הרבה לחץ, הרבה שקר, והרבה פרטוקציות וחופנות וכו' וכו'. עבדתי שם, אבל סלדתי מאד מכל החיצוניות הזו, וממש לא נהניתי מכל השקר הקורן והנוצץ.

וכאן הגיעה העבירה. התחלתי לשמוע שידוכים, אך שמתי לב שכל בחור שאני נפגשת איתו - כשהינינו משוחחים על עבודתי - הוא היה נרגש. הרגשתי שבעצם לא מעניין אותו עצם המציאות שלי, אלא העבודה שלי... כלומר 'הכסא' שאני יושבת עליו. רציני לומר להם: 'קחו כסא מנהלים, ותתחתנו איתו...'

וכך דחיתי הצעות בזה אחר זה, ונעשיתי 'מעוכבת', ואף אחד לא הבין לרוחי.

יום אחד, אחי ה'ברסלב' מציע לי בחור ליטאי שהתקרב לברסלב, ולא די בזה, אלא הוא כבר החליף את הלבוש וכו' וכו'. חשבתי שהוא מסורף, מה הוא חושב? אם טובי החבורים לא מצאתי בהם נחת, אז מה כבר יוסיף לי הברסלב הזה? הוא התייחסתי לוה, אפילו קצת נפגעת.

עברה תקופה נוספת, ואני כבר התחלתי להתבגר (וגם הברסלב ההוא משום מה לא התחתן). ואז אחי יגיש אלי שוב, ממש בעזות, ואמר לי: "נו, מה התכלית? האם לא שווה לנסות לפחות?!" וכך ניסה לשכנע כל מיני שכנועים. בהחלטה של רגע, אמרתי לו: "ודע מה? אם היום בערב הוא בא לפגישה, לא איכפת לי!!! אחי קפץ על המציאה, ומיד התקשר לחבר שלו, וקבע לנו פגישה באיזה בית במאה שערים.

באותו ערב הייתי "ביביסטר" אצל אחותי, וכמעט שלא התכונתי לפגישה, כי מה יש לי כבר להתכונן לפגישה עם בחור שלכתחילה כולם יודעים שזה סתם...

הגעתי לפגישה, ואחרי כמה מילות פתיחה כנהוג, הוא החל להתעניין אצלי על הרקע, הבית, הסמינר, ואז כמובן הגענו לעניין העבודה. סיפרתי לו שאני מנהלת לשכת שר פלני... והנה לתדהמתה, לא ניכר בפניו שום שינוי אפי' קל שבקלים, לא לכאן ולא לכאן, רק הפטיר בסתמיים: "האה... נו, ונוח לך שמה? לא מפריע לך כל הבלאגן?" המשוך הלאה לנושאים אחרים [שטמטבע הדברים רובם נסובו על החילוק המנטאלי בין חסידים לליטאים וכו'].

שחנ"ש - ש'יחת נ'שות ש'לומנו

אין יאוש [ב]

אני לא הולכת להירשם לקורס כי זה לא מתאים לי מבחינת הזמן והכסף, וגם אין לי שום סיבה ושום משיכה לוה, ולא ידוע לי על מצות לימוד אורגנית; אבל זה שהרעיון היה נשמע לי כ"כ מופרך מהמציאות, והמחשבה בתת מודע ש'מה, אני כבר זקנה, עכשיו להתחיל דבר חדש? - זה כבר הנגיסות של היאוש, של הכבדות.

"בכלל, שמתי לב, איך שאצל ילדים קטנים כמעט לא מצוי היאוש. לדוגמה, תינוק שמתחיל ללכת: כמה פעמים הוא מנסה והולך ונופל ושוב מנסה ושוב ונופל... ולא מתייאש! אם הייתי מנסה כל כך הרבה פעמים ללכת על איזה קרש דק ונופלת, מזמן הייתי מתייאשת ואומרת: 'די, אני לא מסוגלת', אבל התנוק ממשיך ולא מתייאש!"

לאה: "באמת מדהים! אז את אומרת שיש לנו מה ללמוד מהפצקלאך האלה."

רחל: "כן. יש לי עוד המון דוגמאות ליאוש המחלחל, אבל אני לא אגמור, ולא התכוונתי שלא תישני הלילה. אז אציין כמה 'מתרות': הילד שכל בוקר מקבל סנדוויץ' עם שוקולד וכבר הפסקתי לנסות לגרות אותו בדברים יותר בריאים; איך נראית 'שעת ההשכבה' בבית, ומתי עשיתי עוד ניסיון כדי לשפר את האווירה ולייעל את המצב? כוס הקפה של בעלי בכל ערב - אני באמת לא יכולה להספיק להכין לו אותה או שזה בכלל מחוץ לתחום? ברכת המזון מתוך סידור - לא קשור אלי? להתחיל שוב מחזור של לימוד שתי הלכות ליום - לא יתכן? אין שום סיכוי שהפעם אני אתמיד??"

"וכמו שאמרתי - הרשימה עוד ארוכה, בכל הרמות ובכל התחומים... אבל משום מה, אני שמה לב לתהליך מסוים שכמו נהיה-מאליו, ככל שאני יותר 'מוחה את האויב' ויודעת להצביע באצבע ולסמן במחקר: 'הו יאוש!' כבר פחות מטרידה אותי השאלה: איך באמת נלחמים בזה?"

לאה: "זה נכון מאד! את מגדירה את זה כל כך טוב, שגם לי תוך כדי השיחה מתבהר העניין. אכן, כי שמה עצות ודרכים להתגבר על היאוש, אבל השלב הראשון הוא לזהות אותו, להכיר אותו, ולתפוס אותו על חסו... וזה כבר מציאת העבודה! כמו שאומרים: 'שאלת חכם-חצי תשובה'; כי אם לא נזהר אותו, איך נלחם בזה?"

אז בואי 'נשתפשף' עוד כמה ימים בשלב הזה של סימון נקודות היאוש בלורד אדום, ובשיחה הבאה בעו"ה נדבר בכל זאת על כמה עצות."

צלצל הפלאפון מנער את לאה מערימות הכביסה שבהם הייתה שקועה שעה ארוכה. על הצגה היא רואה את שמה של רחל.

לאה: "ערב טוב רחל!", בבת אחת צף בזיכרונה אותה שיחה בגינה, וטעם טוב עולה בפיה.

רחל: "ערב טוב, אפשר להפריע לך קצת?"

לאה: "להפריע אי אפשר, לדבר אפשר בשמחה! חיצונית לטלפון מנמך! הסתקרנתי לדעת אם עשית משהוא בנושא, אני מתכוונת כמובן לשיעורי הבית המאתגרים."

רחל: "איזו שאלה? את לא תאמיני כמה לקחתי את העניין ברצינות! זה פשוט התיישב על לי איוה מדף כמזח, ולא עזב אותי לרגע! אני רוצה לומר לך, שזה פשוט מדהים כמה היאוש מסתובב סביב או בתוך - כל כך הרבה פרטים ותתי פרטים בחיי היום יום; ומה שהסעיר אותי כ"כ היה לקלוט את העובדה שעד היום אפילו לא שמתי לב שיש כאן איזה אבן נגף שחוסמת ועוצרת ומגבילה, ועכשיו, לאחר תקופה קצרה של התבוננות, אני לא מצליחה להבין איך נתתי לו פתחים כל כך רחבים ואפשרתי לו לחזור אלי בלי לשם לב בכלל!"

לאה: "אוהו! אני רואה שאת באורות!"

רחל: "כן, גם בעלי אומר שנדבקתי בהתלהבות מהסוג של חוזרים בתשובה."

לאה: "האמת היא שכולנו בעצם אמורים להיות כל הזמן בבחינת 'חוזרים בתשובה', כל דרגה נוספת, כל מדרגה וכל קנין רוחני שאנחנו קונים לעצמנו בעצם חורג בתשובה באותו ענין שקודם היינו פחות. ועכשיו, רק למען הסקרנות שלי, אולי תשתפי אותי בכמה דוגמאות שדגת ברשתך?"

רחל: "ודאי! התקשרתי לחוג אורגנית לרשום את בת העשר שלי, ואז שואלת אותי המורה לאורגנית: 'ומה אתך?' חשבתי שהיא לא הבינה עם מי היא מדברת 'אני האמא של הילדה!' הבנת, יש לי גם קבוצות לנשים, כל עוד הידיים שלך לא רועדות את גם 'ימולה!' אבל אף פעם לא למדת! תוים אני בקושי יודעת! אני לא מנסה לשכנע אותך, אבל אם את רוצה - אין שום בעיה להתחיל בכל גיל שרוצים!"

"סיימתי את השיחה מבולבלת, ואז עשיתי לעצמי סדר בראש: אמנם

ואז הבחור התחיל לדבר מה'תכלית', הוא הסביר שכל העולם הוא פרודור כפשוטו, ואין שום מקום לעשות 'עסק' מעניינים של העולם. קפצתי מיד ושאלתי: 'האם זה אומר שצריכים ללכת עם סמרטוטים?' והוא ביאר לי בחן ש'מה פתאום, אפשר לעשות הכל, אבל העיקר שיהיה מול העיניים רק התכלית האמתית וכו' וכו', ומתוך כך גלשנו לשיחה ארוכה הרבה מעבר לזמן שנקבע עבור הפגישה. ומיד אחרי הפגישה אמרתי לאחי לקבוע פגישה נוספת...

כששמעו את זה שאר האחים, חשבו שהשתגעתי, ואמרו לי: בואי נסע לבני ברק לר' חיים קניבסקי ונשאל אותו. אמרתי להם: אם לנסוע לר' חיים, זה רק כדי לקבל בריכה על השידוך...

כשהבינו שזה רציני, הם רצו לפגוש את החתן. הוא הגיע אלינו לשבת, והם ניסו להכשיל אותו בלימוד ובהלכה, אבל ללא הצלחה. ואז כולם הודו שאכן מדובר בבחור רציני, ואין שום בעיה להתחתן איתו, למרות שהוא ברסלב.

כיום, שנים מספר לאחר החתונה, אני חיה חיים מאושרים, עם בעל מאושר וילדים מאושרים. אינני ברסלבית, אבל העלי הוא חסיד ברסלב לכל דבר. ומתקומם של אני יכולה לומר בבירור, שכל מה שמדברים בעולם על ברסלב, הכל שטויות. ואין לי אלא לומר 'טעמו וראו כי טוב ה'."

>>> המשך מעמוד קודם

בזמן שבאדם בנפילה הוא מוקף המון עזרה. זה חייב להיות ככה. כמו כל ילד. כמו כל אבא. השם מאוד דואג לנו ומאוד רוצה בטובתנו. אם נפלנו הוא רץ אלינו עם כל העזרה שבעולם!

תנוכה זה ביטוי מדהים לרציה מלאת הדאגה הזאת עד למקום שנפלנו. החיוב ההלכתי הוא להניח את התנוכיה למטה מעשרה טפחים. וזה מזור. חז"ל אומרים ש'מעולם לא יודה שכנה למטה מעשרה טפחים'. במקום הזה של למטה מעשרה טפחים אין קדושה. זה לא מקום שהשכינה הולכת לבקר שם. זה מקום נמוך מדי, מקום של קליפות. אנתנו לא שמים ספר קודש על הרצפה ולא מניחים את האתרוג על הרצפה; את התנוכיה כן, ודווקא.

כי זה המקום שאנחנו נמצאים בו. המקום שלנו הוא כל כך נמוך, כל כך דל, כל כך למטה מעשרה טפחים. לא מצד המעלה האמתית שלנו, חלילה, רק מצד ההישגים שלנו ומצד היכולות והריכוז. לא מצד קדושת נשמתנו; הנשמה שלי לא דלה. אבל נשלחת לימציאות דלה. ממש ברצפה.

ולשם הקדוש ברוך הוא מגיע בימים הקדושים האלה.

אז אם את מרגישה חולה, אם את מרגישה אותך נמוך ורחוק ולמטה מעשרה טפחים, תשמחי. כי הנה עכשיו, השם יתברך בא לבקר דווקא אותך ביקור חולים. זו היא ההזדמנות שלך.